

مراجع

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های

خصوصی موریتانی

جلد دوم

تصوف، سلوک، نصایح

علی بهرامیان

سید علی موجانی

کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی (ره)

ق.م - ۱۳۹۰

بهرامیان، علی، - گردآورنده

مراجع فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های خصوصی موریتانی جلد دوم/ مؤلفین علی بهرامیان، سید علی موجانی. - قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) - گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی - قم - ایران، ۱۴۳۳ هـ = ۲۰۲۱ م = ۱۳۹۰.

۴۷۷ ص

ISBN 978-600-161-045-5

بها: ۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: بر اساس جلد اول.

۱. نسخه‌های خطی - موریتانی - فهرستها. ۲. نسخه‌های خطی عربی - موریتانی - فهرستها. الف. موجانی، علی، - ب. کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی. ج. عنوان.

۰۱۱/۳۱

ز ۶۶۲۱/م ۸. ب ۹۲

۲۲۱۹۸۶۲

۱۳۹۰

مراجع فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های خصوصی موریتانی (ج ۲)

گردآورنده: علی بهرامیان و سید علی موجانی

ناشر: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)

- گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی - قم - ایران

نوبت چاپ: اول؛ ۱۳۹۰ هـ. ش/ ۱۴۳۳ هـ. ق/ ۱۲۰۲ م

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپخانه: ستاره - قم

لیتوگرافی: تیزهوش - قم

بها: ۸۰/۰۰۰ ریال

ناظر چاپ: علی حاجی باقریان

ISBN: 978 - 600 - 161 - 045 - 5

شابک: ۵ - ۰۴۵ - ۱۶۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

AYATOLLAH MAR'ASHI NAJAFI ST., Qom 37157, I.R.IRAN

TEL: + 98 251 7741970-78; FAX +98 251 7743637

[http:// www.marashilibrary.com](http://www.marashilibrary.com)

[http:// www.marashilibrary.net](http://www.marashilibrary.net)

[http:// www.marashilibrary.org](http://www.marashilibrary.org)

E_mail: info@marashilibrary.org

مقدمه

جمهوری اسلامی موریتانی در منتهی‌الیه غربی دنیای اسلام و در حاشیه صحرای بزرگ آفریقا، یکی از نقاط تبادلات اجتماعی میان اعراب مسلمان شمالی با سکنه بومی آن نواحی اعم از سیاه چرندگان جنوبی یا بربرهای حوزه صحرای بزرگ است. این ویژگی قومی و پراکندگی جمعیتی در کنار نظام قبیله‌ای و نیز باورهای مذهبی فضایی متمایز را در این کشور پدید آورده است. به این معنا که در موریتانی کنونی امکان همزیستی فراگیری برای باورها و دیدگاه‌های متفاوت فراهم شده و بر خلاف برخی دیگر از سرزمین‌های آفریقایی که سنت‌های کهن و باورهای قبیله‌ای یا اُوراد و طلسم بِن مایه دانش و فرهنگ کنونی آن مردمان را قوام بخشیده، در موریتانی دامنه و سطح گسترده و عمیقی از مفاهیم دانش قابل احصاء است. این رهیافت؛ حاصل بررسی و مطالعه منابع و مراجع نسل‌های گذشته آن سامان است که اینک براساس هویت خاندانی - قبايلي، کمیت قابل ملاحظه‌ای از این آثار به عنوان میراثی مهم در کتابخانه‌های شخصی موریتانی پراکنده است.

پس از حوادث ناگوار سال‌های اخیر در مناطقی چون سودان که با بروز شیوع بحران‌های دارفور و استقلال جنوب سودان رقم خورد، کوشش برای بازشناسی و تسخیل هویت اسلامی کشورهای صحرای بزرگ آفریقا به عنوان یک اولویت مورد توجه معاونت افریقایی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران واقع شد. در این میان شناسایی و معرفی حافظه اسلامی صفحات صحرای بزرگ آفریقا که تنها با معرفی آثار اسلامی پراکنده در این میان کتابخانه‌های خطی این مناطق میسر است، پیشنهاد همت قرار گرفت و مجموعه طرح‌هایی برای نیل به این

مقصود را از اواسط سال ۱۳۸۸ هجری شمسی برابر با ۲۰۱۰ میلادی با مشارکت محققان محلی و موسسات آن مناطق آغاز شد.

تمرکز و توجه این طرح بر بازکاوی هویت اسلامی کشورهای صحرای بزرگ آفریقا بود. در مسیر تحقیق و بررسی‌های میدانی منابع مهم و حائز ارزشی به جهت تثبیت هویت اسلامی و دانش بشری در این مناطق نمایان شد و ما را بر آن داشت در تلاش برای تقویت خاستگاه‌های اسلامی منطقه به جمع‌آوری اطلاعات و آماده‌سازی آن‌ها برای بهره‌برداری پژوهندگان مبادرت نمائیم. در این مسیر صرف‌نظر از خطرات و مشکلات بیشمار، آنچه ما را در تداوم این مجاهدت فرهنگی امیدوار مینمود، روحیه برادرانه دوستانی از کشورهای منطقه صحرایی قاره سیاه بود. بزرگوارانی که مهربانانه و مشفقانه ما را در این طرح همراه بودند و با پیگیری خود غزم ما را در تمرکز بیشتر برای شناخت آثار؛ علیرغم دشواری‌های آن مصمم می‌ساختند. پژوهش کنونی عنوان دوم در معرفی مراجع اسلامی پراکنده در کتابخانه‌های شخصی موریتانی است که پس از دو سال کوشش حاصل شد. تحقیقی که بر آن است به معرفی منابع مرتبط با تصوف در این منطقه بپردازد.

مبنای ارائه اطلاعات در این اثر به ترتیب با بیان: نام نسخه، نام مولف، نام کاتب، تاریخ کتابت، ابعاد نسخه، تعداد صفحات، نوع خط، رنگ قلم‌های به کار گرفته شده، تعداد سطور، ویژگی‌های ظاهری، نام کتابخانه و یا خاندانی که اینک اثر در مخزن آن مجموعه نگهداری می‌شود و سرانجام، با آغاز و فرجام نسخه ادامه یافته است.

در کوشش برای این تدوین و جمع‌آوری این اطلاعات بیش از همه دکتر هادی سلیمانپور معاون امور آفریقا در وزارت خارجه و همکارانشان آقایان حمید بیات و محمد سلیمانی مدیرکل شمال و غرب آفریقا ما را به مورد توجه و عنایت خود قرار دادند که جای دارد در این بیان مختصر مراتب قدردانی و سپاس خود را از این تلاش فرهنگی ایشان ابراز نمائیم. دکتر علی اکبر صالحی وزیر امور خارجه نیز که به دلیل موقعیت آکادمیک و سابقه حضور در سازمان کنفرانس علمی به موضوع پاسداشت میراث کهن دنیای اسلام عنایت داشتند، ما را با دستگیری خود در تداوم اجرای این طرح مددکار شدند که شایسته است از ایشان هم قدردانی صورت پذیرد. در کنار این عزیزان، بزرگواران دیگری چون حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب

آقای دکتر سید محمود مرعشی ریاست و متولی کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله مرعشی نجفی (ره) در قم که همچون گذشته و با کمال سخاوت چاپ این اثر را عهده دار شدند؛ و نیز مهندس حاج عباس ایروانی در تسهیل امکان انتشار، حمایت خود را نسبت به ما مبذول داشتند، که از این دو بزرگوار هم سپاسگزاری نموده، امیدواریم در تداوم این خدمت فرهنگی موفق و مشکور باشند. علاوه بر این بزرگواران، دوستانی از موریتانی چون استاد جید ولد عبدی ریاست معهد الدراسات للبحث العلمی موریتانی و محققین فاضل احمد مزید زید و محمد التار و نیز خانم الهه نعمتی که کار مطابقت کاربرگ‌ها و مدون‌سازی آنها را برعهده داشتند؛ نیز ما را همیار بودند که بدین وسیله از همه آنها قدردانی می‌گردد. این نکته حائز اهمیت است که در آغاز کار مصمم بودیم اطلاعات دقیق و کامل‌تری در کنار این موارد گنجانده شود، اما سلایق دوستان ما در استخراج اطلاعات، دامنه مورد توجه ما را محدود ساخت، که انشالله در ویرایش‌های دیگر این نقیصه نیز جبران گردد.

علی بهرامیان

سید علی موجانی